

ارتقای سطح سلامت و اصلاح باورهای فرهنگی مادران در رابطه با تعلیم و تربیت و انضباط کودکان به وسیله دو روش آموزش بهداشت در مراجعه کنندگان به پایگاه‌های جمعیتی شهرستان ارومیه

نوریه امیرزاده^۱، حمیده خلیل‌زاده^۲، جمیله امیرزاده^۳

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی

سال سوم، شماره اول، بهار ۱۳۸۴

چکیده

مقدمه: کودکان ذخایر گرانبها و آینده‌سازان هر جامعه‌ای هستند والدین به خصوص مادران در امر مراقبت، تعلیم، تربیت و اجتماعی شدن کودکان خود همواره تلاش می‌نمایند. جهت عملکرد درست لازم است که دانش و مهارت‌های لازم درباره تعلیم و تربیت منطبق با آخرین دستاوردهای روانشناسی و علوم مربوطه را کسب نمایند. چرا که آگاهی والدین نقش چشمگیر در تعلیم و تربیت کودکان و زندگی آتی آنان خواهد داشت. از این رو مطالعه حاضر با هدف ارتقاء سطح سلامت و باورهای فرهنگی مادران در رابطه با تعلیم و تربیت کودکان با استفاده از دو روش آموزشی انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر یک مطالعه نیمه تجربی است که با هدف تأثیر دو روش آموزش (قبل و بعد آموزش) صورت گرفته است. نمونه‌های این پژوهش ۱۸۰ نفر از زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهرستان ارومیه می‌باشد. گردآوری اطلاعات از طریق پرسشنامه و مصاحبه حضوری با مادران انجام گرفته است. پرسشنامه مشتمل بر دو بخش دموگرافیک و سوالات پژوهش در رابطه با اهداف پژوهش است.

نتایج: نتایج نشان می‌دهد که اکثریت نمونه‌های مورد بررسی بین (۳۹-۳۰) سال سن داشتند، ۳۱٪ دارای تحصیلات متوسطه، ۹۱٪ خانه‌دار، ۳۳/۷٪ دارای دو فرزند بودند، ۶۵٪ والدین اطلاعاتی در ارتباط با تعلیم و تربیت و انضباط داشتند و ۵۲٪ دارای سابقه آموزش قبلی در این رابطه بودند. در مقایسه تأثیر دو روش آموزشی، یافته‌ها نشان داد که هر دو روش آموزشی، یافته‌ها نشان داد که هر دو روش آموزشی تأثیر یکسان در افزایش آگاهی والدین دارد. ($p > 0.05$)

بحث و نتیجه گیری: یافته‌ها نشان می‌دهد که دو روش آموزشی در افزایش سطح آگاهی، باورهای فرهنگی مادران موثر است بنابراین پیشنهاد می‌گردد جهت دستیابی به سلامت کودکان، کلیه مراکز بهداشتی، یافته‌های این پژوهش را در جهت بهتر کردن دانش و باورهای مادران به کار گیرند.

واژه‌های کلیدی: مادران، تعلیم و تربیت، کودکان

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، سال سوم، شماره اول، ص ۱-۴، بهار ۱۳۸۴

آدرس مکاتبه: ارومیه، خیابان بسیج دانشکده پرستاری و مامایی، تلفن: ۲۲۲۵۵۲۲-۰۴۴۱

۱ - مربی پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

۲ - مربی پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

۳ - مربی پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

مقدمه

دانش تعلیم و تربیت برای رشد، تکامل، شکوفا نمودن استعدادهای کودکان و نوجوانان توجهی همه جانبه به خصوصیات و ویژگی‌های آنان دارد. هدف از تعلیم و تربیت شکل بخشیدن به کل شخصیت انسان است نه پرورش برخی از جنبه‌ها (۱).

خانه اولین مدرسه تربیت اخلاقی کودک است. جریان تعلیم و تربیت در صورتی نتیجه بخش خواهد بود که کودک از محتوای تعلیم و تربیتی که باعث رشد و تکامل او می‌شود بهره گیرد. این مهم به وسیله والدین آگاه و آشنا نسبت به جنبه‌های مختلف شخصیت و مسائل و روش‌های تربیتی، انجام می‌گیرد تا نتایج درخشانی به دست آید (۲).

رسیدن به اهداف تربیتی، بدون اعمال روش‌های علمی و به کار بردن ابزار و شیوه‌های کارآمد امکان‌پذیر نمی‌باشد والدین باید تلاش کنند روشی را انتخاب نمایند که در کوتاه‌ترین مدت بر عالیترین نتایج برسند که این امر نیاز به کسب و ارتقاء آگاهی و تجربه کافی دارد و هرگونه کوتاهی در این امر نتایج زیانباری به دنبال خواهد داشت (۳).

از مهم‌ترین روش‌ها و شیوه‌های تعلیم و تربیت به نقش الگوپذیری و تقلید، تشویق و تنبیه می‌توان اشاره نمود (۴).

عدم آنایی و آگاهی والدین از مسائل تربیتی کودکان باعث می‌شود که اغلب کودکان از انضباط فردی و اجتماعی محرم بمانند، لذا آموزش پدران و مادران بسیار مهم و با اهمیت است (۵).

آموزش‌ها به روش مستقیم (آموزش چهره به چهره، سخنرانی، مشاوره و ...) غیر مستقیم (کتاب، پمفلت، برنامه ویدیویی و ...) به صورت فردی یا گروهی قابل احراز است (۶).

با توجه به تاثیر آموزش در اتقای سطح آگاهی والدین در امر تعلیم و تربیت کودکان، پژوهشگران بر آن شدند تا با بررسی دو روش آموزش و مقایسه اثرات آن‌ها بر میزان آگاهی والدین مراجعه کننده و به پایگاه‌های جمعیتی شهرستان ارومیه در سال ۱۳۸۲ راهبرد مناسبی را ارائه نمایند.

مواد و روش‌ها

این مطالعه یک بررسی غیر تجربی (مداخله‌ای) است، جامعه مورد مطالعه در این تحقیق را مادران تحت پوشش پایگاه‌های جمعیتی شهر ارومیه تشکیل می‌دهند که در کل ۱۸۱۰ نفر از مادران واجد شرایط را

شامل می‌شود. نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انتخاب شده‌اند، ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه‌ای بر دو بخش است، بخش اول: مشخصات دموگرافیک بخش دوم: سوالاتی در ارتباط با اهداف تحقیق که مشتمل بر سه بخش است: بخش اول: ۷ سوال در رابطه با نحوه برقراری نظم و انضباط در کودکان

بخش دوم: ۷ سوال در رابطه با نحوه تنبیه در کودکان

بخش سوم: ۷ سوال در رابطه با نحوه تشویق در کودکان پرسشنامه توسط پژوهشگران تهیه و تنظیم شده است که بعد از سنجش اعتبار و اعتماد علمی جهت تکمیل به نمونه‌ها ارائه گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به اهداف تحقیق انجام گرفت، در این بررسی از آمار توصیفی و استنباطی جهت مقایسه داده‌ها استفاده شده است. (روش آماری مورد

استفاده آزمون t و نمایش جداول توزیع فراوانی مطلق نسبی و می‌باشد)

یافته‌ها

نتایج نشان می‌دهد که اکثریت نمونه‌ها مورد پژوهش بین (۳۰-۳۹) سال داشتند، ۳۱٪ دارای تحصیلات متوسطه، ۹۱٪ خانه‌دار، ۳۳/۷٪ داری دو فرزند، ۶۵٪ والدین اطلاعاتی در ارتباط با تعلیم و تربیت و انضباط

داشتند و ۵۲٪ دارای سابقه آموزش قبلی در این رابطه بودند. در مقایسه تاثیر دو روش آموزشی یافته‌ها نشان داد که هر دو روش آموزشی تاثیر یکسان در افزایش آگاهی والدین دارد. ($p > 0.05$)

توزیع فراوانی میانگین نمرات واحدهای مورد پژوهش، مقایسه تاثیر دو روش آموزش بر میزان آگاهی مادران از نحوه تعلیم و تربیت و انضباط در کودکان بعد از آموزش به وسیله سخنرانی و جزوه آموزشی

t	p	سخنرانی			جزوه آموزشی		
		میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار
t=۳۶	p=۰/۷۱	۲۶	۷	-۰/۷۹	۲۵/۵۸	۷/۳۹	-۰/۸۳
t=-۰/۷۶	p=۰/۴۴	-۲۷/۹۸	۵/۳۸	-۰/۶	-۲۷/۲۷	۶/۳۹	-۰/۷
t=۰/۰۰۳	p=۰/۹۹	۲۵/۶۲	۷/۳۶	-۰/۸۳	۲۵/۶۲	۶/۸۸	-۰/۷۶

بحث و نتیجه گیری

یافته‌ها نشان داد که دو روش آموزشی در افزایش سطح آگاهی، باورهای فرهنگی مادران موثر است که در تحقیق گرانمایه (۱۶) روش سخنرانی با بیش از (۹۹٪ اطمینان) موثرتر از روش ارائه جزوه مطرح شده است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد که کلیه مراکز بهداشتی، یافته‌های این پژوهش را در جهت بهتر کردن دانش و باورهای مادران به کار گیرند.

منابع

- ۱- مظفری، حسین. تربیت فرزند در اسلام. سازمان تبلیغات اسلامی ویژه قم، مهرماه ۱۳۷۱.
- ۲- قدرت والدین برنامه‌ای برای کسب موفقیت تحصیلی فرزندان، ترجمه پارسا. انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳.
- ۳- قائمی، علی. پرورش مذهبی و اخلاقی کودکان، انتشارات امیری، آبان ۱۳۶۳، ص ۲۳-۱۰.
- ۴- امینی، ابراهیم. اسلام و تعلیم و تربیت. انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران، تابستان ۱۳۷۳.
- ۵- بهشتی، احمد. راه‌های تربیت در اسلام و تربیت کودکان (جلد دوم) انتشارات مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، بهار ۱۳۸۲.
- ۶- خراسانی، پروانه و همکاران. مقایسه تاثیر دو روش آموزش بهداشت بر عملکرد مادران و تغذیه دختران و نوجوانان به منظور پیشگیری از فقر آهن در دبیرستان‌های شهر اصفهان (۷۸-۱۳۷۷) ماهنامه علمی- پژوهشی دانشگاه شاهد، سال هشتم، شماره ۳۴، شهریور ۱۳۸۰.

**A Comparative Study between Two Methods of Health
Education on Mother's Knowledge about Child Training in
Urmia Health Center in 2003.**

Amirzadeh N¹, Khalilzadeh H², Amirzadeh J³

Abstract:

Introduction: The future of every society depends on its children. Today, parents (especially mothers) must challenge for their care, training, and socialization. Parents must be trained about parental training, psychology and other sciences because knowledge of parents has significant influences in child's life. The present study is done on women in order to promote health and cultural opinion about training and discipline of children in two ways of health education.

Methods & Materials: This study is a semi experimental study (before-after education), and was done on 180 women. The data was gathered by a questionnaire and interview with mothers. Questionnaire included two parts. The first part presented demographic characters and the second part included questions about goals of study.

Results: The results showed that the majority of women were between (30-39 yr), 31% high school graduated, 91% housewives, 33.7% had two children, 65% parents had knowledge about parental training and discipline and 52% had a previous education about it. The comparison of two ways of health education (booklet and congress) showed both type of education had same results ($p>0.05$).

Discussion: Findings showed both methods of education were effective on mothers' knowledge. In order to improve mother's knowledge consequently the health of their children, all the health centers should apply our findings.

Key Word: Mothers' Knowledge, Discipline

Address: Nursing and Midwifery Faculty of Nursing Urmia Tel: 0441-2225522

---

^{1, 2, 3} Instructor of Nursing, Urmia University of Medical Sciences